

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра садово-паркового господарства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Гарант освітньої програми

 І.М. Пушка

“ 01 ” 08 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи композиції та образотворчого мистецтва

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність 206 «Садово-паркове господарство»

Освітня програма: Садово-паркове господарство

Факультет: Лісового і садово-паркового господарства

Умань – 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи композиції та образотворчого мистецтва» для здобувачів вищої освіти спеціальності 206 «Садово-паркове господарство» – Умань: Уманський НУС, 2021. – 14 с.

Розробник: Величко Юлія Анатоліївна, кандидат с.-г. наук, доцент

 Величко Ю.А.

Робоча програма затверджена на засіданні
кафедри садово-паркового господарства

Протокол № 1 від “30” серпня, 2021 року

Завідувач кафедри

садово-паркового господарства

(підпис)

(Величко Ю.А.)

“30” серпня 2021 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету лісового і садово-паркового господарства

Протокол № 1 від “1” вересня 2021 року

Голова

(підпис)

(Шемякін М.В.)

“1” вересня 2021 року

©УНУС, 2021 рік

© Величко Ю.А., 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: – ECTS – 3	Галузь знань 20 аграрні науки та продовольство	Вибіркова	
Модулів – 3	Спеціальність 206 садово-паркове господарство	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 5		1-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,9 самостійної роботи студента – 3,1		Освітній рівень: бакалавр	Лекції
	Освітня програма: Садово-паркове господарство	16 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		46 год.	год.
		Індивідуальні завдання: год.	
		Навчальна практика	
		год.	год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни — теоретична і практична підготовка студентів з питань формування основ композиції, вивчення композиційних закономірностей, принципів і прийомів виразності та гармонізації образотворчих творів.

Дисципліна спрямована на розвиток творчих здібностей в садово-парковому мистецтві. Завдяки чому формується елементарна грамотність сприйняття творів мистецтва.

Завдання дисципліни: дати теоретичні знання для досконалого володіння законами композиції та образотворчої грамоти, вміло розбиратися з всіма проблемами в композиції та застосування в пошуку творчих ідей.

Програмою передбачене вивчення комплексу питань, проблем і положень щодо створення стійких, високо декоративних, естетично-цінних творів. Особисте художнє бачення, знання законів композицій, високо професійний рівень – ось три необхідні якості, якими повинен володіти студент для створення своїх творів мистецтва

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- теоретичні основи і практичні методи композиції;
- основні засоби гармонізації середовища;
- основи концептуального проектування.

вміти:

- користуватись композиційними прийомами та принципами для проектування паркових об'єктів;
- застосовувати відповідні прийоми садово-паркової композиції згідно функції об'єкту.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

Інтегральна компетенція. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі вирощування декоративних рослин, фітодизайні та флористиці, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів рослинництва, ландшафтної архітектури, садово-паркового будівництва та екології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності.

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність спілкуватися іноземною мовою;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- уміння планувати та організовувати свою професійну діяльність;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Фахові компетентності:

- здатність застосовувати знання зі спеціалізованих підрозділів науки (екології, ботаніки, дендрології, фізіології рослин, генетики та селекції декоративних рослин, ґрунтознавства міських екосистем, агротехніки вирощування декоративних рослин, проектування, формування та експлуатації компонентів садово-паркових об'єктів, захисту декоративних рослин від шкідників та хвороб, механізації садово-паркових робіт тощо);
- Здатність формувати композиційні ансамблі об'єктів садово-паркового господарства.

У результаті вивчення дисципліни студенти оволодіють наступними **програмними результатами навчання:**

- аналізувати основні етапи та закономірності історичного розвитку для формування громадянської позиції, національної гідності та патріотизму;
 - прагнути до самоорганізації та самоосвіти;
 - проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію;
- планувати ефективно час для отримання необхідних результатів у виробництві.

У **структурно-логічній схемі** освітньої програми, дисципліна основи композиції викладається у п'ятому семестрі.

Місце дисципліни в навчальному процесі.

Дисципліна «Основи композиції та образотворчого мистецтва» базується на наступних дисциплінах:

- філософія;
- вища математика;
- фізика.

На «Основи композиції та образотворчого мистецтва» в свою чергу опираються такі дисципліни:

- основи містобудування;
- озеленення населених міст;
- садово-паркове будівництво.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Художній образ

ЗМ 1. Вступ. Методи виразності художнього образу. Стиль, форма. Поняття і предмет композиції. Візуальне сприймання та джерела творчості художника. Композиція картини.

ЗМ 2. Принципи композиції. Колір. Фактура. Визначення композиції, роль і значення її у структурі художнього твору. Ознаки композиційної побудови. Принципи композиції. Колір. Фактура.

Модуль 2. Сприйняття форми на площині. Методи гармонізації композиції.

ЗМ 3. Сприйняття форми на площині. Організація композиції. Закони композиції (рівновага, композиційний центр, єдність та підпорядкованість). Поняття "цілісність композиції". Композиційний центр. Співрозмірність всіх частин композиції між собою і до цілого. Підпорядкування компонентів композиції та композиційних засобів ідейному задуму твору.

ЗМ 4. Методи гармонізації композиції (ритм, контраст, нюанс, тотожність). Ритм та метри. Контраст. Нюанс. Тотожність.

ЗМ 5. Пропорції та масштаб. Пропорції в композиції. Пропорція – одне з головних засобів, що застосовуються у мистецтві, архітектурі, техніці, художньому конструюванні. Пропорції знаходяться у нерозривному зв'язку з іншими засобами гармонізації, зокрема з масштабністю.

Модуль 3. Основні закони пейзажного живопису

ЗМ 6. Основні етапи опанування пейзажу. Вивчення основних прийомів передачі пластики предметів у живописі. Способи та прийоми побудови зображення основних елементів пейзажу.

ЗМ 7. Способи та прийоми побудови зображення основних елементів пейзажу. Художня своєрідність малювання пейзажу як засобу відображення дійсності. Передача простору і об'єму на площині під час малювання пейзажу. Повітряна перспектива в зображенні пейзажу.

ЗМ 8. Поняття та взаємозв'язки тонових відносин в живописі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	всього	у тому числі				всього	у тому числі		
		л	п		с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль 1. Художній образ									
ЗМ 1. Методи виразності художнього образу.	10	2	2		-				
ЗМ 2. Принципи композиції. Колір. Фактура.	14	2	4		4				
Разом за модулем 1	22	4	6		4				
Модуль 2. Сприйняття форми на площині. Методи гармонізації композиції.									
ЗМ 3. Сприйняття форми на площині. Організація композиції. Закони композиції (рівновага, композиційний центр, єдність та підпорядкованість).	14	2	4		8				
ЗМ 4. Методи гармонізації композиції (ритм, контраст, нюанс, тотожність).	12	2	4		8				
ЗМ 5. Пропорції та масштаб.	12	2	4		6				
Разом за модулем 2	38	6	12		22				
Модуль 3. Види композиції.									
ЗМ 6. Основні етапи опанування пейзажу.	12	2	2		8				
ЗМ 7. Способи та прийоми побудови зображення основних елементів пейзажу.	6	2	4		6				
ЗМ 8. Поняття та взаємозв'язки тонових відносин в живописі.	6	2	4		6				
Разом за модуль 3	37	6	10		20				
Всього годин	90	16	28		46				

5. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	ЗМ1. Основні закони композиції та використання їх у практиці. Практичне використання основних засобів виразності композиції (стиль, форма)	2	
2.	ЗМ2. Практичне використання основних засобів виразності композиції (колір, фактура).	4	

3.	ЗМ3. Застосування на практиці методів гармонізації композиції (рівновага, композиційний центр, єдність і підпорядкованість).	4	
4.	ЗМ4. Застосування на практиці методів гармонізації композиції (ритм, контраст, нюанс, тотожність).	4	
	ЗМ5. Пропорції та масштаб.	4	
5.	ЗМ6. Основні етапи опанування пейзажу.	2	
6.	ЗМ7. Способи та прийоми побудови зображення основних елементів пейзажу.	4	
7.	ЗМ8. Поняття та взаємозв'язки тонових відносин в живописі.	4	
	Разом	18	

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Сприйняття форм	2	
2.	Передача фактури предметів	4	
3.	Перспектива в роботах відомих художників різних епох.	2	
4.	Перетворення площини в об'єм	4	
5.	Побудова об'єктів у фронтальному та кутовому положенні	4	
6.	Світло і тінь у виявленні об'єму предметів	4	
7.	Фізика кольору та кольоровий вплив.	2	
8.	Просторовий вплив кольору	4	
9.	Основні прийоми виконання контуру форми предмета та їх значення в мистецтві живопису	4	
10.	Види та техніки виконання малюнка	4	
11.	Основні прийоми художнього письма	2	
12.	Аналіз робіт відомих художників-пейзажистів	2	
13.	Ергономічні аспекти проектування середовища	4	
14.	Еволюція предметно-просторового середовища в системі культури	4	
	Разом	46	

7. Індивідуальні завдання

Завдання для виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання

1. Художній образ.
2. Форма в основі композиції.
3. Стил в основі композиції.
4. Стилзація в основі композиції.
5. Трансформація в основі композиції.
6. Колір в основі композиції.
7. Хроматичні кольори.
8. Ахроматичні кольори.
9. Теорії кольорових сполучень.
10. Фізіологічна дія кольору.
11. Фізичні асоціації кольору.
12. Емоційні асоціації кольору.
13. Дія і можливості кольору.
14. Характеристики кольору.
15. Гармонічні кольори.
16. Контрастні кольори.
17. Родинно-контрастні кольори.
18. Фактура в основі композиції.
19. Сприйняття форми на площинні.
20. Рівновага в основі композиції.
21. Єдність в основі композиції.
22. Підпорядкованість в основі композиції.
23. Композиційний центр в основі композиції.
24. Ритм в основі композиції.
25. Метр в основі композиції.
26. Контраст в основі композиції.
27. Нюанс в основі композиції.
28. Тотожність в основі композиції.
29. Пропорція в основі композиції.
30. Масштаб в основі композиції.
31. Фронтальна композиція.
32. Об'ємна композиція.
33. Глибинно-просторова композиція.
34. Домінантна в основі композиції.
35. Композиційна вісь в основі композиції
36. Які предмети вважаються натурою для вивчення їх і малювання у фронтальному положенні?
37. Правила зображення умовно-полосатих предметів.
38. Сприймання натури, що відіграє у цьому головну роль.
39. Зображення об'ємних предметів у перспективі.
40. Характеристика науково-пізнавального малюнка.

41. Основний вид зображення в оволодінні грамотою реалістичного зображення.
42. Що передає технічний малюнок?
43. Як поділяються художні малюнки?
44. Характеристика навчального малюнка.
45. Видатні українські художники реалістичного малюнка.
46. Як визначаються основні пропорції предмета?
47. Характеристика умовно плоских малюнків в Єгипті (2-4 тис. р. до н. е.).
48. Малюнки пейзажу, квітів, тварин і людини в Китаї.
49. Геометричні тіла і каркасні геометричні моделі.
50. Художники-реалісти, які відобразили в картинах простір.
51. Лінійна перспектива в образотворчому мистецтві.
52. Повітряна перспектива в образотворчому мистецтві.
53. Якими видатними художниками були систематизовані основні закони перспективи?
54. Рамка в методиці перспективного малювання і хто її вперше запропонував?
55. Правила передачі об'ємних предметів у просторі.
56. Зображення куба у перспективі.
57. Зображення предметів прямокутної форми у перспективі в положенні під кутом.
58. Зображення предметів циліндричної форми.
59. Зображення предметів циліндричної форми в кутовому положенні.
60. Зображення предметів циліндричної форми.
61. Зображення предметів конічної форми в кутовому положенні.
62. Зображення кулі та предметів кулястої форми.
63. Зображення предметів комбінованої форми.
64. Правила зображення натюрмортів.
65. Правила зображення форм рослинного світу.
66. Зображення гілки.
67. Правила зображення квітів.
68. Послідовність зображення букетів.
69. Зображення натюрморту із квітів.
70. Принципи зображення рослинних форм на малюнку.
71. Знамениті художники, які присвятили творчість натюрморту.
72. Що потрібно знати при зображенні пейзажу.
73. Визначення ширини і довжини книжки в перспективі.
74. Правила аналізу зображення інтер'єру на картинах відомих художників.
75. Зображення інтер'єру та правила його виконання.

- 76.Композиція малюнка та її визначення.
- 77.Розмір стіни розміщеної у фронтальному положенні та його визначення.
- 78.Предмети інтер'єру та їх зображення.
- 79.Пейзаж в образотворчому мистецтві.
- 80.Зображення пейзажу.
- 81.Типова помилка в зображенні пейзажу.
- 82.Відомі художники-пейзажисти.
- 83.Ступінь насиченості планів пейзажу.
- 84.Правила передачі об'ємних предметів у просторі.
- 85.Підоснови зображення куба у перспективі.
- 86.Кутове зображення предметів прямокутної форми у перспективі.
87. Основі правила зображення форм тваринного світу.
- 88.Зображення моделі тварини в русі.
- 89.Як сприймається в реальній дійсності просторове середовища?
- 90.Як обмежується в малюку просторове середовище?
- 91.Основи теоретичної композиції на картинній площині.
- 92.Аналіз корит знаменитих художників.
- 93.Основні закони композиції.
- 94.Хто вперше запропонував зображувати рамку в методиці перспективного малювання?
- 95.Які предмети вважаються натурою для малювання у фронтальному положенні?

8. Методи навчання

Для засвоєння матеріалу курсу дисципліни «Основи композиції та образотворчого мистецтва» використовуються наступні методи навчання:

– пояснювально-ілюстративний метод (студенти здобувають знання, слухаючи розповідь, лекцію, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у "готовому" вигляді; сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення; застосовується для передавання значного масиву інформації, викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків).

– репродуктивний метод (застосування вивченого на основі зразка або правила; діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях).

– метод проблемного викладення (використовуючи будь-які джерела й засоби, до викладання матеріалу, ставиться проблема, формулюється пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, демонструється спосіб розв'язання поставленого

завдання; студенти стають співучасниками наукового пошуку).

9. Методи контролю

Протягом семестру: усне опитування, захист практичних робіт, оцінка якості виконання графічних робіт, модульне тестування.

Підсумковий контроль: залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Навчальна дисципліна передбачає залік, де нижче описано критерії та шкала оцінювання знань і умінь студентів, розподіл балів, що присвоюються студентами за різні види робіт (100 балів протягом семестру)

Поточне (модульний) контроль								Сума
Модуль 1		Модуль 2			Модуль 3			100
ЗМ1	ЗМ 2	ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	
10	10	15	15	15	15	10	10	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, РГР, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки для виконання практичних робіт з дисципліни «Основи композицій» /Величко Ю.А., Умань, 2018 – 34 с.
2. Ландшафтна графіка. Альбом № 1. Взірці умовних позначень для використання креслень з ландшафтного проектування /Укл. Жирнов А.Д. К.: ДАКККіМ, 2001. 26 с.
3. Ландшафтна графіка. Альбом № 2. Графічний аналіз зображень дерев для виконання проектів з ландшафтного проектування /Укл. Жирнов А.Д. К.: ДАКККіМ, 2001. 32 с.

4. Ландшафтна графіка. Альбом № 3. Зображення інших елементів ландшафту. /Укл. Жирнов А.Д. К.:ДАКККіМ, 2001. 38с.
5. Величко Ю.А. Методичні вказівки для виконання практичних робіт з дисципліни «Основи образотворчого мистецтва» для студентів спеціальності 206 «Садово-паркове господарство». Умань, 2019. – 34 с.
6. Методичні рекомендації з самостійної роботи студентів «Загальні відомості про навчальний рисунок». Київ, 2000. – 23 с.
7. Методичні рекомендації з самостійної роботи студентів «Рисунок та живопис пейзажу». Київ, 2000. – 32 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Голубева О.Л. Основы композиции: Ученое пособие.- 2-е изд./ О.Л. Голубева. – М: Изд. дом «Искусство», 2004. 120 с.
2. Иттен Иоханнес. Искусство цвета / Иттен Иоханнес. М: Изд. Аронов, 2001. 96 с.
3. Михайленко В.Є. Основы композиції (Геометричні аспекти художнього формотворення) / В.Є. Михайленко, М.І. Яковлев: навч. посіб. для студ. вищих навч. Закладів. – К.: Каравелла, 2004. – 304 с.
4. Педхем Ч. Восприятие света и цвета / Ч. Педхем, Дж. Сондерс. М.: Мир, 1978. 56 с.
5. Акварельная живопись: Учебное пособие. Часть 1. Начальный рисунок. М.: Издательство школы акварели Сергея Андрияки, 2009.
6. Алексеев П.К.,Короткова А.Л., Трофимов В.А. Основы изобразительной грамоты / Учебное пособие Санкт-Петербург, 2011.
7. Бесчастнов М. П. Графика пейзажа. М.: Гуманитарное издание Владос, 2008.
8. Визер В. Живописная грамота основы пейзажа. Санкт-Петербург, 2007.
9. Логвиненко Г. М. Декоративная композиция: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности «Изобразительное искусство». М.: Гуманитар. изд. центр Владос, 2008
10. Ломоносова М. Т. Графика и живопись: учеб. Пособие. М.: Астрель: АСТ, 2006.
11. Фатеева А. А. Рисуем без кисточки. Ярославль: Академия развития, 2009.
12. Шалаева Т. П. Учимся рисовать. М.:АСТ Слово, 2010.

Допоміжна

1. Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. М.: Прогресс, 1974. 392 с.
2. Борисовский Г.Б. Эстетика и стандарт. М.: Изд-во стандартов, 1983. 230 с.

3. Даниленко В.Я. Основи дизайну. К.: ІЗМН, 1966. 92с.
4. Костенко Т.В. Основи композиції та тримірного формоутворення: навч. Посібник. Харків: ХАДІМ, 2003, 256 с.
5. Миронова Л.Н. Цветоведение. Минск. 1984.
6. Михайленко В. Є., Яковлев М. І. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формоутворення): навч. посібник. К.: Каравела, 2004. 304 с.
7. Победин В.А. Знаки в графическом дизайне. Учеб.пособие. Харьков. 2001.
8. Руубер Г.Г. О закономерностях художественного визуального восприятия. Таллин: Вангус, 1985. 344 с.
9. Сомов Г.Ю. Гармонизация формообразующих линий. / Техническая эстетика. 1972. №12.
10. Степанов А.В. Объемно-пространственная композиция. Учеб.пособие. М.: Изд-во «Архитектура-С», 2004, 256 с: ил.
11. Авсиян О.А. Натура и рисование по представлению. М.: Изобразительное искусство, 1985. 152с.
12. Авсиян О. Ракурс в рисунке и композиции // Юный художник. 1991. № 4. С.17-19.
13. Беда Г.В. Основы изобразительной грамоты. Рисунок. Живопись. Композиция. М.: Просвещение, 1981. 239с.
14. Бучинський С.Л. Основи грамоти з образотворчого мистецтва. К.: Радянська школа, 1981. 120с.
15. Кулебакин Г.И. Рисунок и основы композиции. М.: Высш. шк., 1988. 128с.

Інформаційні ресурси

1. Основи композиції URL: <https://www.google.com.ua/>
2. Голубева О.Л. Основи композиції. Навчальний посібник URL: <http://um.co.ua/1/1-7/1-7634.html>
3. Яремків Михайло. Основи композиції. Підручник. URL: <https://studfiles.net/preview/5453999/>

13. Зміни у робочій програмі на 2021-2022 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Основи композиції та образотворчого мистецтва» розробляється вперше.